

Stagnerende relatie met succesvol modeontwerpster

Door Rudi Kamminga

De van oorsprong Brusselse en inmiddels op Corsica wonende schrijver Jean-Philippe Toussaint (1957) maakt met zijn roman *Vluchten* een vervolg op het eerder verschenen (maar chronologisch juist later gesitueerde) *Liefde bedrijven* (2005). Het onderwerp is opnieuw de stagnerende relatie tussen de naamloze verteller en Marie, een succesvol modeontwerpster. Beide zijn erg sensibel én egocentrisch, moderne bewoners van de global village maar lijdend aan bindingsangst. De parallellen tussen beide romans zijn opvallend.

In *Liefde bedrijven* begeleidde de verteller Marie naar Tokio, waar ze een tentoonstelling moest inrichten. *Vluchten*, dat in Frankrijk werd bekroond met de Prix Médicis, speelt zich af in China, waar de verteller een zakenrelatie van Marie ontmoet aan wie hij een groot geldbedrag moet overhandigen. In beide boeken draagt de vervreemding die de verteller ervaart in een onbekende cultuur sterk bij aan de hilariteit en onderkoelde zelfspot, die overigens al het werk van Toussaint kenmerkt. De details van de eerste, onwennige ontmoeting met de zakenrelatie Zhang Xiangzhi in *Vluchten* zijn kostelijk, evenals de manier waarop deze man de ontluikende romance tussen de verteller en de jonge vrouw Li Tsji lijkt te saboteren. Toussaint beschrijft de verwarring die de man teweegbrengt virtuoos en hij voegt er een slopende combinatie van slapeloosheid en reisbewegingen aan toe, waaronder een wilde motorrit door nachtelijk Peking waarbij het drietal door de politie wordt achtervolgd. Na het bericht van de dood van Maries vader reist de verteller onverwijld naar Elba om de begrafenis bij te wonen. Ook in deze vertrouwde omgeving blijft hij een scherp observerende maar desondanks afstandelijke toeschouwer wiens motieven onuitgesproken blijven. Dit valt des te meer op omdat de ironische en beschouwelijke toon, die in het Chinese deel van de vertelling functioneel en aantrekkelijk was, nu vooral een bewijs is van emotioneel onvermogen. De verteller loopt tijdens de uitvaartdienst weg uit de kerk en houdt zich daarna onzichtbaar. Hierbij stelt hij zich voortdurend voor hoe Marie hem nu loopt te zoeken. Zijn onuitgesprokenheid blijft tot het einde raadselachtig maar illustreert wel haarscherp hoe bij een scheiding het menselijk gedrag niet meer rationeel of anderszins gemotiveerd is. De gebeurtenissen lijken hun eigen loop te nemen. Je kunt je afvragen of de afzijdige houding van de verteller onvermogen is vermomd als hardheid of juist andersom. Maar net als je je conclusies getrokken hebt, verrast Toussaint met een adembenemend slot waarin de hardheid oplost en de verteller, na twee romans vol ingehouden of door haat vervormde

hartstocht, zijn geliefde voor het eerst, zonder voorbehoud, kust. En dat roept de vraag op, zo treffend verwoord in de openingszin van de roman: "Zou het ooit tot een afsluiting komen, met Marie?"

Boek: *Vluchten*, vertaald uit het Frans door Marianne Kaas. Auteur: Jean-Philippe Toussaint. Uitgeverij: Prometheus. Prijs: EUR 18,95 (174 blz.)